

૧૭૨૧ કીમત એક આનો.

સ્વદેશ ગીતા.

સંગ્રહ કરી છપાવનાર
બુકસેલર જંદુલાલ નારાયણદાસ,
કે. સ્વામીનારાયણના મંદીર પાસે,
મુ. નડીઆદ.

જન કોંગ્રેસે આ

ગીત આવૃત્તી. પ્રત ૬૦૦૦.

સન્ને ૧૯૨૧. સંવત ૧૯૭૭.

સુધારા વખાણ સંધે.

૯૫૩૨

હાઈ-સંગ્રહ પીઠાથી આરોગ્યતા, સુખ અને કુટુંબનો
નાશ થાય છે માટે તમે હાઈને અડશો નહિ

તૈયાર છે !

તૈયાર છે !

તૈયાર છે !

સ્વદેશ કાવ્ય-સ્વદેશ ગીતા-સ્વદેશ ભક્તિ.

ઉપરનાં ત્રણે પુસ્તકોની કીંમત ફક્ત દરેકનો એક આનો છે છુટક
મ ગાયનારે ત્રણે પુસ્તકોની કીંમત રૂ. ૦-૩-૦ તથા પોષ્ટેજનો
૦-૧-૦ મળી કુલ રૂ. ૦-૪-૦ ટીકાટો મોકલી આપવી.

દરેક ગામમાં આખરદાર એજ ટોની જરૂર છે.

રેલવેમાં અને મોટા શહેરોમાં ઉપરનાં પુસ્તકો ફરીને વેચ-
નારા માસીક રૂપીઆ પચાસનો નફો સહેલાઈથી મેળવી શકે છે.

સામટી ખરીદ કરનારને સાદું કમીશન મળશે.

છુટક તથા જથ્થાબંધ પુસ્તકો મળવાનું ઠેકાણું

બુકસેલર જદુલાલ નારણદાસ,

મુ. નડીઆદ.

ઉપરનાં ત્રણે પુસ્તકો નીચેને ઠેકાણેથી મળશે.

શ્રી લક્ષ્મીવિજય પ્રિ. પ્રેસ (પ્રા.નં.),

૬. નગરશેઠની માર્કીટ, રતનપોળ—અમદાવાદ.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૩૪ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ સ્વદેશી ગાન.

વિષય ૬- : ૧૭.

સહકારી અને અસહકારીનો સંવાદ.

(રામ-શામાટે શ્રમ કરે સતી તુજ પતિ ભક્તિ સાચી.)

સહકારી—

શા સુખ સાર તજે, અરે કાં રાષ્ટ્ર યોગ ધારે ? (૨)
તમે સહકાર ગણેા પ્યારેા. (૨)

અસહકારી—[સાખી]

અનુભવ લીધો મેં અતિ, થઈ ભારતમાત ગુલામ;
હડધુત તેનાં બાળકો, થાયે હામેહામ.
કાળા ગોરામાં ભેદ જણાવે, શ્રીદત્ત વચન દઇને ફોસલાવે;
તે સાડેં સહુ તણ, અમે સહકાર ગણ્યો ખાલે; (૨)
અરે ! અસહકાર હવે પ્યારેા. (૨)

સહકારી--

જે. પી. નાઈટ ઈલકાળ તણને, મોહ ચાંદનો મોહ વરણને
શું સુખી થવા ધારેા, હૃદયમાં બુદ્ધિ જરા ધારેા; (૨)
તમે સહકાર ગણેા પ્યારેા. (૨)

અસહકારી—[સાખી]

માન ચાંદના મોહમાં, દેશભક્તિ નવ થાય;
કેપે જે સરકાર તેડ, પગમાં પાછા લઈ જાય.
માનચાંદથી હુખ નવ જાગે, મૃત્યુ થાયે કંઈ કાળ ન લાગે;
શું સમજી મમ મિત્ર, તમે સહકાર ગણેા પ્યારેા; (૨)
અરે ! અસહકાર હવે પ્યારેા. (૨)

સહકારી—

વકીલ બેરીસ્ટરની ડીઝીઓ, મુકી પ્રોસેસરની પદવીઓ;
સ્વાર્થત્યાગ કાં કરો ? સગાંતું હીત જરા ધારો; (૨)
હવે સહકાર કરો પ્યારો. (૨)

અસહકારી—[સાખી]

દેશભક્તની ડોગરી, જગમાં મોંઘી મનાય;
ખોડે બી.એ. એટ-લો તણાં, કામેલામ વંચાય.
સ્વાર્થત્યાગથી રાષ્ટ્ર દીપાવું, ખંધુ સુણાં હું સૌ સંભળાવું;
સ્વદેશ ઉદય કાળ, કર્યો સહકાર હવે ખારો; (૨)
ગણી અસહકાર અતિ પ્યારો. (૨)

સહકારી—

અસહકારી શીખામણુ દો છો, કામ રાજદ્રોહીતું કરો છો;
જેલ મહીં જશો, તમારો મુમત હવે મારો (૨)
તમે સહકાર ગણી ખારો. (૨)

અસહકારી—(સાખી)

નિર્દોષી પામે જેલને, ગણે ન દુઃખ તલભાર;
કૃષ્ણ જન્મે જેલમાં, કરવા હિન્દ ઉદ્ધાર.
રાજદ્રોહ તમે કોને કહો છો ? ખંધુ અવળું શું સમજો છો;
કરી શાન્ત ચિતે વિચાર, કરો સહકાર તમે ખારો; (૨)
ગણો અસહકાર હવે પ્યારો. (૨)

સહકારી—

રામ રાજ્યથી અધિકું સુખ આપ્યું,
રેલ તાર કરી બહુ દુઃખ કાપ્યું;

પ્રજા ઉપર રાખે પ્યાર, છતાં કેમ વિચાર આમ નહારો (૨)
તમે સહકાર ગણો પ્યારો. (૨)

અસહકારી—[સાખી]

હજારો દઈ દારૂનો, કરો નિરખળ હિન્દુસ્તાન;
રંગ લેઈ બહુ રેલમાં, નહિ નેત્રીવતું માન.
જલીઆખાગમાં કતલ ચલાવી, નિરદાપજનોતું લોહીરેલાવી,
મચાવ્યો ડાયર ત્રાસ, તેથી સહકાર ગણ્યો પ્યારો, (૨)
કરી અસહકાર હવે પ્યારો. (૨)

સહકારી—

લડ્યો વિમાનો વીણ કેમ બહાલા, નથી તોપ તદ્વારો બાલા,
સુખી થયા બે ધારો, મુકી દીઓ સ્વરાજ લવારો, (૨)
ગણી સહકાર બંધુ સારો. (૨)

અસહકારી—[સાખી]

પ્રબલ રાજ્ય સુદર્શનતણું, રેંદીઓ રૂડું નામ,
આયુધ્ધ અમારું એ ગણું, જેનું ભારે કામ.
મરવું નથી નહિ મારવા બવું, સ્વદેશી વૃતથી ક્રીટન હમવું,
ગાંધીજી ગુરૂ ગણી, અમારો હિન્દુ કર્યો પ્યારો, (૨)
અમે સહકાર ગણી પ્યારો. (૨)

સહકારી—

બાળ તમારાંનું હિત વિચારો, સરકારી નિરાળમાંથી ન ઉઠાડો,
છેવડની આ અરજ, અમારી ધ્યાન વિષે ધારો, (૨)
ગણી સહકાર બંધુ પ્યારો. (૨)

અસહકારી—[સાખી]

દેશભક્તિને ધર્મનું, સરકાર ન આપે જ્ઞાન;

રદ્દકર્ત જપતા નોકરી, અવર ન એ વિણ જ્ઞાન.

માફ કરો મુજને મમ બંધુ, દેશભક્તિવિણ સઘળું ખોટું;

લેવા હિન્દ સ્વરાજ, અમે સહકાર ગણ્યો ખારો; (૨)

અરે! અસહકાર હવે પ્યારો. (૨)

(ચોકસી જદુલાલ નારણદાસ-નડીયાદ)

ભારત સૈનિકનું ગીત.

મુતાતા બાણ શૈયામાં, પિતામહ ધર્મને કાળે;

સહીશું ને વહીશું સહુ, અમે અમ દેશને કાળે.

છરવશું ઝરના પ્યાલા, ગણી સાકર સમા મીઠા;

ખમીશું મુઝશું છતશું, પડીને મૃત્યુના મુખમાં.

અમોને દેશની સેવા, એ એકજ એક સુખ છે હા;

ખરેખર દેશની સેવા, છે દુર્લભ દેશને પણ હા.

ઊઠો જાગો બોલાવે મા, નગારાં યુદ્ધનાં વાગે;

ગાળે છે તોપ દુશ્મનની, કસોટી વીર ! છે આળે.

લજ્જકતા તોપના ગોળાની પહેરીશું અમે માળા;

અમે શત્રોના સાગરને, અને અગ્નિ તણી જવાળા.

ઝીલીશું ને છરવશું હા, અમારા દેહના કવચે;

અઠગ અમ હાથ ને હૈયાં, અમારા દેશની ફરજે.

અમર અમ દેહને આત્મા, અમર અમ ધર્મને કીર્તિ;

અમર અમ માત ભારતને, અમર અમ દેશની પ્રીતિ.

(મુલજીભાઈ દુર્લભજી વૈદ.)

સ્વરાજ્ય સિદ્ધિ.

અસ પહેરજો તમે ખાદી.

જો સ્વરાજ્ય લેવા ચાહો-અસ પહેરજો તમે ખાદી,
 જો હિન્દ બાળ કહેવાઓ-તો પહેરજો તમે ખાદી.
 કપાસ-મુજ વાવેતર હાલ થયું છે સારા હિન્દ બહુ,
 પણ મુજ બાળક વિદેશ રખડે કથની કોને કહુ.
 જો લાગણી ઉર રાખો-તો પહેરજો તમે ખાદી.
 કપાસીયા-ચરખો ભુલી જવાથી આજે બગી રહ્યો છું બહુ,
 સત્વ વિનાનો સૌ સ્થળ રખડું શ્રાપ કોને હું દઉં.
 જો પ્રાયશ્ચિત કરવા ધારો-તો પહેરજો તમે ખાદી.
 ૩-પુર્વજ સઘળા સંઘરતા પણ દેશવટે છું હાલ,
 શક્તિહીણા તો શે નીપજવ્યું? શું બનાવવા કંગાલ.
 જો હિન્દ બાળ કહેવાઓ-તો પહેરજો તમે ખાદી.
 પુણી-સ્વરાજ્યનો હું માર્ગ બતાવું લાંબો રેંટીઓ એક,
 પોત્યા દિલથી પ્રાણ વધારું જીવો જીત્સો ને દેક.
 જો મદદ થવાતે ચાહો-તો પહેરજો તમે ખાદી.
 સુતર-સ્વરાજ્યનો સંદેશ હું લાવ્યું એક તાર એ મંત્ર,
 હિંદુ મુસલીમ ભેદ તથાને શોધી લો સ્વાતંત્ર.
 જો હિન્દ હિત ઊર ધારો-તો પહેરજો તમે ખાદી.
 ભારત-સ્વદેશીનો અવતાર થયો મેં લીધું સ્વરાજ્ય આજ,
 સમીપ સમય સ્વતંત્રતાનો પુકારે ભારતી માત.
 જો સ્વદેશી પુજક થાઓ, તો પહેરજો તમે ખાદી.

પ્રપંચી કો' ખરા કે નહિ ?

[રાગ—ગઝલ.]

અમારે આંગણે આવી, અમાને ખુબ લલચાવી;
 ગયા આજે તમે ફાવી, પ્રપંચી કો' ખરા કે નહિ?—૧
 સજામી તો પ્રથમ ભરતા, કહું હહાપણુખર્ચું કરતા;
 હમારાથી બહુ કરતા, પ્રપંચી કો' ખરા કે નહિ?—૨
 કરી વેપારની વાતો, ફેસાવ્યા ભોળાવી આતો;
 હવે મારો તમે લાતો, પ્રપંચી કો' ખરા કે નહિ?—૩
 ધિયીં નાણાં કપટ વિંધિ, લખાવી મિલકતો લીધી;
 ન પાછી એ તમે દીધી, પ્રપંચી કો' ખરા કે નહિ?—૪
 નવાબી ચાલતી જ્યાં જ્યાં, કર્યા કદમે તમે ત્યાં ત્યાં,
 લહાવ્યા માંહેા માંહેયાં, પ્રપંચી કો' ખરા કે નહિ?—૫
 પ્રથમ ભેળા અમે લીધા, અને ઘરમાં જવા દીધા;
 છતાં ચાલ્યા નહિ સીધા, પ્રપંચી કો' ખરા કે નહિ?—૬
 દીધી જ્યાં આંગણી ત્યાં તો, બધી અમ દેહને પકડી;
 અને રાખ્યા તમે જકડી, પ્રપંચી કો' ખરા કે નહિ?—૭
 કરી ખટપટ મહીં પેઠા, મુનીમજી શેઠ થઈ બેઠા;
 વચન જુઠાં અને મીઠાં, પ્રપંચી કો' ખરા કે નહિ?—૮
 કરેલા ગુણ ગયા વિસરી, ચલાવી ચાલ તો દુસરી;
 બહુ ખાધાં માંખણ મીસરી, પ્રપંચી કો' ખરા કે નહિ?—૯
 ગણ્યા મહાદેવથી મેઠા, પુજામાં હારને ગોઠા;
 કર્યા એ સહુ તમે ખોટા, પ્રપંચી કો' ખરા કે નહિ?—૧૦

મલામી સાચી નહિ દેવી, થયા દુઃખી તને સેવી;
 અધમતા આદરી એવી, પ્રપંચી ફો' ખરા કે નહિ?—૧૧
 હવે ફરિયાદ કયાં કરવી, અદ્વલત ન્યાયની ભરવી;
 અરજ પ્રભુ આગળે ધરવી, પ્રપંચી ફો' ખરા કે નહિ?—૧૨
 (લેખક-વસોવાળા ઈશ્વરચંદ્ર અવિનાશી યોગેન્દ્ર.)

અમારે ને તમારે શું ? (રાગ ગઝલ.)

વગાડી હાથથી ચપટી, લીધાં સાધન બધાં ઝપટી;
 અમે ભોળા તમે કપટી, અમારે ને તમારે શું?—૧
 પુરો વિશ્વાસ તો કીધો, બતાવ્યો માર્ગ ના સીધો;
 દગો છેવટ અરે દીધો, અમારે ને તમારે શું?—૨
 ખરા બહાદુર તમે કહાવો, જુલમ કરતાં ઘણું દાવો;
 ન ચાલે કોઇનો દાવો, અમારે ને તમારે શું?—૩
 ત્રિજેરીમાં તમે પુર, લઢો હથિયારમાં શુર;

હ્યાં નિર્દોષના ચુર, અમારે ને તમારે શું?—૪

જુલમ પંજબમાં કીધો, કતાં ઇન્સાફ ના દીધો;

અમલ દારૂ તમે પીધો, અમારે ને તમારે શું?—૫

ધમાલો ધર્મપર કીધો, ખીલાફતને ખુંચી લીધો;

નજર આપે નહિ દીધો, અમારે ને તમારે શું?—૬

કર્ચા પરદેશીને પ્યાર, રચ્યા ત્યાં કાયદાં ન્યાર;

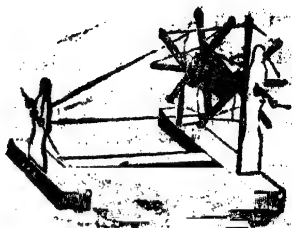
રહ્યા ના ધર્મના ધાર, અમારે ને તમારે શું?—૭

કરી હા આંખને કરડી, નાંખ્યા ઘંટી મહી ભરડી

હવે જાગ્યા આળસ મરડી, હમારે ને તમારે શું?—૮

(લેખક-વસોવાળા ઈશ્વરચંદ્ર અવિનાશી યોગેન્દ્ર.)

રેંટીઆ સ્તોત્ર.

(રાગ-ગઝલને મળતો.)

- પ્રાચીન અમારા દેશનો ઉદ્યોગ શુદ્ધનો રેંટીઓ,
 ઘર ઘર ફરી જાગૃત કરો, પાછો મુકેલો રેંટીઓ. ૧
- જેલો આંટા તમારા હાથ ફરશે રેંટીઓ,
 તેટલું સ્વરાજ્ય પાસે લાવશે આ રેંટીઓ. ૨
- મૃત પ્રાય ભારત દેશનું છે એક અમૃત રેંટીઓ,
 ભારત તણા સૌ રોગનું છે એક ઔષધ રેંટીઓ. ૩
- લાજબો નિરાશાની મહીં આશા ફીરણ છે રેંટીઓ,
 ભારત તીમીર દળ ભેદિને ચમકી રહ્યો છે રેંટીઓ. ૪
- મશગુલ થઈ એ સુરમાં જન ફેરવો આ રેંટીઓ,
 સ્વધર્મની સેવા તણી છે ભવ્ય મુર્તિ રેંટીઓ. ૫
- મંદિર અને મસ્જિદમાં પધરાવળે આ રેંટીઓ,
 સાઠ કોટિ દ્રવ્યનો રક્ષક પિતા છે રેંટીઓ. ૬
- દુષ્કાળનો પણ કાળ છે આ કાળ ભરતો રેંટીઓ,
 ભુખ્યા ફરોડા ભાન્ડનો છે અન્નપુર્ણા રેંટીઓ. ૭
- ટાઢે થયેલા રંક જનનો વસ્ત્રપુર્ણા રેંટીઓ,
 પંજાબ ખીસાફતનો છે ન્યાયપુર્ણા રેંટીઓ. ૮

- આ શસ્ત્રહીન પ્રજા તણા છે શસ્ત્રપુર્ણા રેંટીઓ,
અસહકાર કેરા યુદ્ધમાં આયુદ્ધ અમારો રેંટીઓ. ૯
- અક સુદર્શન સમો રમરમ કરતો રેંટીઓ,
બની કૃષ્ણ વીર તનુ ભરતનાં ચાલુ કરો આ રેંટીઓ. ૧૦
- કુરુક્ષેત્રમાં કૌરવ દળો થરકાવશે આ રેંટીઓ,
ભાજ લેકેશર તણી છુંદાવશે આ રેંટીઓ. ૧૧
- માન માનચેસ્કર તણાં યુદ્ધાવશે આ રેંટીઓ,
રાવણ રીપુ રણ રોળી સીતા લાવશે આ રેંટીઓ. ૧૨
- પારસી તો પા ઋષી આખો ઋષી છે રેંટીઓ,
સ્વેત ઊપવીત ધારી વધતો વેદ મંત્રો રેંટીઓ. ૧૩
- ચેતન કુવારા દશમાં ઊરાડતો આ રેંટીઓ,
મરુભુમિને રસબસ કરી ફળદ્રુપ કરતો રેંટીઓ. ૧૪
- જડ કાષ્ઠનો જો કે બનેલો દીસતો આ રેંટીઓ,
ચેતન થકી ભરપુર ને જીવંત છે આ રેંટીઓ. ૧૫
- ખાએ નહીં પીએ નહીં સુવે નહીં આ રેંટીઓ,
થાકે નહીં થાલે નહીં ને કામ આપે રેંટીઓ. ૧૬
- સ્વરાજના નીશાનમાં ચીતરાવજો આ રેંટીઓ,
આત્મશુદ્ધિનો અલૌકિક મંત્ર માંધો રેંટીઓ. ૧૭
- ગાવે કબીરા પદ મહીં કે છે પવિત્ર રેંટીઓ,
માંધો લખે નવજીવનમાં કે સ્વરાજ્ય ચાવી રેંટીઓ. ૧૮
- ખાતાં પીતાં મુતાં અને વળી સ્વપ્ન માંહી રેંટીઓ,
શરણ કરતો રાત્રીન બસ રેંટીઓ ને રેંટીઓ. ૧૯

ભારત વીરનાં યશોગાન.

(રાગ-સૌરઠા.)

- +સ્વતંત્રતાનું તાન, સ્વર સાંભળતામાં ચઢે;
વાગી હિન્દુસ્તાન, મોહન તારી મોરતી. ૧
- સત્યાગ્રહનો મંત્ર, એ મોરલીમાંથી સવે;
ભારત બને સ્વતંત્ર, મંત્ર તણી એ ભાવના. ૨
- અનુભવતાં એ નાદ, મુક્ત થયાં નિંદ્રા થકી;
“ અમે કોણ ” એ ચાદ, ભારત સંતાનો કરે. ૩
- સ્વદેશ સેવા કાજ, કષ્ટ સહન તેં કંઈ કર્યો;
હિન્દ ભુમિની લાજ, દ્રુમસવાલમાં તેં સાચવી. ૪
- ચંપારણ્યે આપ, પધારતાં શાન્તિ થઈ;
મજુરના માઆપ, મદદગાર ખેડૂતના. ૫
- હું ગાંધી ગુણવાન, ભરતભુમિના લાડકા;
“ મહાત્મા હિંદુસ્તાન ! ” મધુર મંત્ર તારો આહા. ૬
- સ્વદેશની જે સેવ, રનેહ થકી કરતા સદા;
તે દુનિયાના દેવ, તે ટોળામાંહી મળ્યા. ૭
- તન મન ધન તહેં ભ્રાત, ભારતને અર્પણ કર્યું;
અસહકારનો મંત્ર, હિંદ હિત કાજે કર્યો. ૮

+ ઉપરનું કાવ્ય ‘મણિકાન્ત’ કાવ્યમાળામાંથી છેલ્લી એક લીટીમાં ફેરફાર કરી છાપ્યું છે. રંગબેરંગી ચાલીસ ચિત્રોવાળી મણિકાન્ત કાવ્યમાળા હમારી પાસેથી મળી શકશે કૌંમલ રૂ. ૩) પોસ્ટેજ જુદું.

અમારી પ્રતિજ્ઞા.

(રાગ—ગઝલ.)

અમોએ જન્મ લીધો છે, ભુમીની શેવ કરવાને;
 દારિદ્ર્ય દુઃખ હરવાને, અમારી એ પ્રતિજ્ઞા છે.
 ખચાવી દુઃખથી ભારત, અમર સુખો સ્થપાવીશું;
 ચણાવી ઉન્નતિ કીલ્લા, અમારી એ પ્રતિજ્ઞા છે.
 મારા દેશ બાંધવને; સ્વદેશીમાં ઝુલાવીશું;
 ગવાડી દેશનાં ગીતાં, અમારી એ પ્રતિજ્ઞા છે.
 વિદેશી માલના સંગી, વ્યભિચારી નહિ બનીએ;
 સ્વદેશી માલ વાપરીએ, અમારી એ પ્રતિજ્ઞા છે.
 નહિ દેશનના લોભે, પતંગીઆ સમ ઇંપલાઇએ,
 ગુણો નિજ દેશના ગાઢએ, અમારી એ પ્રતિજ્ઞા છે.
 અમારાં હાડ ખડકીને, દિવાલો ઉન્નતિ ચણીશું;
 કલકો સર્વ કાપીને, અમારી એ પ્રતિજ્ઞા છે.
 અમારી ભારતી માટે, અમારાં પ્રાણ આપીશું;
 સ્વાધીનતા દેશની લેશું, અમારી એ પ્રતિજ્ઞા છે.
 ખતાવે દ્રવ્યની કાલચ, નહિ પરતંત્રતા લઈશું;
 મધુરી દેશની રોડી, અમારી એ પ્રતિજ્ઞા છે.
 કઠી વિદ્યાસથી મારે, નહિ વિદ્યાસ તો કરશું;
 ખની સત્યાગ્રહી પુરા, અમારી એ પ્રતિજ્ઞા છે.
 ભુમિનાં બંધ તોડવવા, અડગ સમશેર ઝાલીશું;
 અરિ સંકટ વિદારોશું, અમારી એ પ્રતિજ્ઞા છે.

ગયેલી દશ આખાદી, સમૃદ્ધિ પાછી લાવીશું,
 વસાવી ઐક્ય ભાવોને, અમારી એ પ્રતિજ્ઞા છે.
 ભણીશું રાષ્ટ્રીય શાળે, અભ્યુદય દેશનો કરવા,
 ગજવશું ધોષ વિજયના, અમારી એ પ્રતિજ્ઞા છે.
 ભણી સ્વરાજ્યના સુત્રે, તીલકની કર્મ ગીતાને,
 અસહકારી બની જાશું, અમારી એ પ્રતિજ્ઞા છે.

(ચતુરલાલ ઉત્તમરામ પંડ્યા-પાદરા.)

હમે તો ભરતભુમિનાં બાળ.

અમે તો ભરતભુમિના બાળ, અમોને કેવળ એ પર બહાલ.
 નિરંતર કેવળ એ પર બહાલ.

સ્વર્ગસિમી પર ભુમિ સુંદર ભલે રસમાં રમનાર,
 અમ અન્તરમાં એને તેજે પણ ભર નહિ ચમકાર-અમે.
 રંક ભલે માત અમારી તદ્દપિ તે અમ પ્રાણ,
 હેયા ગેલ સલુણા દત્તી શીખરે ઉત્તમ ગાન—અમે.
 અવર ભુમિની ભરડીમાં નહિ ભરત અમે ભુલનાર,
 પરમાતાનાં લાડ ભુખેરાં તે શું દુઃખ જાનાર—અમે.
 અનેક વ્રત કંઈ અમે ઉજવીશું ઝગતા સુર ઝમકાર,
 ઉપા સમી બસ ભરત હસાવી જગવીશું જયકાર.
 અમે તો ભરતભુમિના બાળ—અમોને કેવળ એ પર બહાલ.

(વસન્ત વિનોદી.)

ગુણવંતી ગુજરાત.

ગુણવંતી ગુજરાત, અમારી ગુણવંતી ગુજરાત;
 નમિયે નમિયે માત, અમારી ગુણવંતી ગુજરાત.
 મોંધેરા તુજ મણિમંડપમાં આ છુકી રહ્યાં અમ શિપ;
 માત મીઠી તુજ ચરણ પડીને માગીએ શુભ આશિષ-અ.
 મીઠી મનોહર વાડી આ તહારી નંદનવન શી અમોલ;
 રસ ફલડાં વીણતાં વીણતાં ત્યાં કરીએ નિત્ય કલોલ-અ.
 સંત મહંત અનંત વીરોની વહાલી અમારી માત;
 જય જય કરવા તહારી જગમાં અર્પણ કરીએ જાત-અ.
 હિંડા અધાર અરણ્ય વિશે કે સુંદર ઉપવન માંય;
 દેશ પ્રદેશ અહોનિશ અંતર એકજ તારી છાંય-અ.
 સર સરિતા રસભર અમી ઝરણાં રત્નાકર ભરપુર;
 પુણ્ય ભુમિ ફળદ્રુપ ઝડુમી માત રમે અમ ઉર-અ.
 હિન્દુ મુસલમાન પારસી સરવે માત અમે તુજ બાળ;
 અંગ ઉમંગ ભરી નવરંગે કરિયે સેવા સહુ કાળ-અ.
 ઉર પ્રભાત સમાં અજવાળી ઢાળી દે અંધકાર;
 એક સ્વરે સહુ ગગન ગજાવતા કરીયે જય જયકાર-અ.

(અરદેશર ફક્તમણ ખબરદાર)

તેમજ “સ્વદેશ કાવ્ય” કીમત ફક્ત એક આનો
 વેપારીને સસ્તા ભાવથી.
 તમારું સરનામું મોકલી આપો.

પ્રશ્નમાળા.

[રાગ ગઝલ.]

અરે ! મુજ દેશી બન્ધુ હો ! ન શું સૌ આપણે બ્રાતા ?
 ભુલી ભેદાપભેદા તો, નહિ કં એક સૌ થાતા ?
 ભલે બંગાળી-પંજાબી, ભલે તૈલંગી મદ્રાસી !
 ભલે દક્ષિણી-ગુજરાતી, ન શું સૌ હિન્દના વાસી ?
 ભલે હો હિન્દુ-મુસલમાન, ભલે હો પારસી કીરસ્તાન !
 પરંતુ બંધુ એ સૌથે, નહિ શું હિન્દના સંતાન ?
 સુધારક કે રૂઢી રક્ષક, ભલે મિતવાદી કે ઉદામ,
 રૂથે જે તે ભલે હોયે, જુદાઈ તેથી શાને આમ ?
 રહીને હિન્દના ગરમાં, શું ન લોહી હિન્દનું વહેતું,
 જરૂર સંતાન ભારતનાં, સહુ આપણુ છીએ બન્ધુ.

[લેખક-ચંદ્રશંકર નર્મદાશંકર પંડ્યા.]

ખાદીનો પોશાક.

નારમળ અને નિર્દોષ સાદા ખાદીનો પોશાક છે.
 લાખખો જનોનો રોટલો આ ખાદીનો પોશાક છે.
 યુનીશિમ ગાંધી સૈન્યનો આ ખાદીનો પોશાક છે.
 દુશ્મનોને અકળાવતો આ ખાદીનો પોશાક છે.
 સ્વરાજ્યના ફકીરો તણો આ ખાદીનો પોશાક છે.
 હરીફ મેન્ચેસ્ટર તણો આ ખાદીનો પોશાક છે.
 બિદય અમારા હિન્દનો આ ખાદીનો પોશાક છે.

[ચંદુલાલ નંદલાલ દેસાઈ.]

હમારો લેખ ન્યારો છે.

[રાગ ગઝલ.]

નહિ કાળાં નહિ ભગવાં, નહિ ઝાળી નહિ કંડની,
 નહિ માલા નહિ તસ્વી, હમારો લેખ ન્યારો છે.
 હમારાં શાસ્ત્ર છે જુદાં, હમારા મંત્ર છે જુદા,
 મોહનના પ્રમની પોથી, હમારો વેદ સાચો છે.
 બધી આલમ હશે અમને, ભલે નિદે લઢે તોયે,
 હમારો જન દેવામાં, હમારો યોગ ન્યારો છે.
 દયા શ્રદ્ધા ક્ષમા સેવા, હમારા મંત્ર એ ચારે,
 ગજવીશુ' ખુલ્લે ખુલ્લે, અસહકાર એ હમારો છે.
 રહ્યાં અસ્થિ જે દુનિયામાં, બધું ચેતન ગયું ઉડી,
 તે અસ્થિને જગાવામાં, હમારો ઇદમ ન્યારો છે.
 પ્રભુને રંગ રંગાઈ, ધર્યાં છે ખાદીના વાઘા,
 કુકાબું શીર તો મરવું, હમારા જંગ જુદા છે.
 હમારાં વેદને કુરાન, હમારાં મન્દિરો મસ્જિદ,
 હમારા યોગ ને યજ્ઞો, હમારું સર્વ જુદું છે.
 હમારા ખાકની મુઠ્ઠી, ઉડાવીશુ' બધે યોગમ,
 હમારા રંગ રંગીશુ', હમારો એજ દાવો છે.

[લેખક-મણીલાલ મોહનલાલ માતરીઆ.]

અમલદારી હમારી છે.

— (રાગ—ગઝલ.)

પ્રભુથી ના અમે ડરીએ, દીલે હમ્-હમું સદા કરીએ;
 ન કોની દાદ સાંભળીએ, અમલદારી હમારી છે.
 નથી નીતિ તણી પરવા, નથી ધર્મોજ આચરવા;
 નથી વિચાર કંઈ કરવા, અમલદારી હમારી છે.
 ભલે હો રંક કે શ્રીમંત, ભલે હો નેક-ચાથી પંથ;
 ભલે ભાવે ભળે ભગવંત, અમલદારી હમારી છે.
 ગમે તેવા અમે ભુંડા, તમે રૂડા થકી રૂડા;
 છતાં પહોંચા કરો ચુડા, અમલદારી હમારી છે.
 અમારો રોક છે જુદો, અમારો ટેક છે જુદો;
 અમારો રાહ છે જુદો, અમલદારી હમારી છે.
 ગરીબોને અમે દમીએ, અમારે સ્વાર્થે વિરમીએ;
 ન કોઈને અમે નમીએ, અમલદારી હમારી છે.
 છતાં જે રાખતો રાખ, કહે “હાથ બધું હાથ,”
 થતો નિરવિન તે પાછ, અમલદારી હમારી છે.
 થતો અમ ખોડ જેનાપર, ન કરતો સહાય તેને હર;
 અજબ એવો અમારો હર, અમલદારી હમારી છે.
 ગણો હમેને પ્રભુ જગમાં અમે મેદા સદા કદમાં;
 ચુમો ચુગલ પહી પદમાં, અમલદારી હમારી છે.

(ગઝલ સાગરમાં લેખક કાશીરામ ભાદરાજીએ આજ્ઞા.

વગર ઇન્જ્યે વાળ કાઢવા માટે

રાજશાહી સાબુ.

આ સાબુ જે જગ્યા ઉપર લગાડવામાં આવે છે તે જગ્યાના વાળ ઘણીજ સફાઈથી દુર થાય છે. ચામડીને ઇન્જ થતી નથી, ચામડી બળતી નથી, કાળી પડતી નથી. ત્રણ સાબુના બાઉસની કીં. રૂ. ૧૧, પોસ્ટેજ અલગ.

—એજન્ટો જોઈએ છીએ—

દરેક આબરૂદાર દવાઓવાળાઓ પાસેથી મળશે.
રજીસ્ટર્ડ નં. ૧૦/૨૧ તપાસીને લેજો.

સોલ એજન્ટ:—

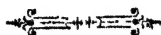
ચીમનલાલ છગનલાલ ગુપ્તા.

મુ. પો. નડીઆદ, (મુંબઈ).

જસમાઈનનો !

આયોડાઈઝડ !

સારસાપરેલા.

ઢોડી સુધારનારી સૌથી સરસ દવા તરીકે જસ-
માઈનને સારસાપરેલા ઘણોજ અકસીર છે. કેળવા-
એલાં કુટુંબોમાં તેજ વપરાય છે. ડાકટરો તેનીજ
ભલામણ કરે છે. પ્રમેહ, ચાંદી, વિસ્ફોટક, ગડગુમડ,
કેડ, ખસ, દરાજ સંધીવા, વિગેરે રોગોમાં તેને ગુણ
ઘણોજ વખાણવા જેવો છે. કીંમત માત્ર રૂ. ૧૦. વી.
પી. રૂ. ૧૦૦ અને ત્રણ સીસી વી. પી. થી રૂ. ૫૦

જસમાઈન એજન્સી,

સુ. પોસ્ટ નંડીઆદ. (ગુજરાત)

શ્રી લક્ષ્મીવિજય પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ (પ્રા.પ્ર.) માં દેસાઈ
સમયદ છગનલાલે છપી. કે. નગરશેઠની મારફતે
નં. ૩૦૨ રતનપોળ—અમદાવાદ.

